

Азәрбајҹан ССР
Дөвләт Идман
Комитәси

В. И. ЛЕНИН АДЫНА
РЕСПУБЛИКА
СТАДИОНУ

ФУТБОЛ ҮЗРӨ 51-чи ССРИ ЧЕМПИОНАТЫ
(жүчлүләр дәстәси)

Чүмә ахшамы, 4 август 1988-чи ил
К ө р ү ш ү р л ә р :

«НЕФТЧИ» — «ДНЕПР»
(Бакы) Днепропетровск

К ө р ү ш
саат 19.00-да.
башланыр.
Бакы шәһәри

РУС ФУТБОЛУНУН БАШЛАНҒЫЧЫ

(Вәтән футболунун 90 иллији мүнәсибәтилә)

1904-чү ил онунла сәчиҗәвидир ки, илк дәфә оларак, Петербург чемпионатында үч рус командасы иштирак етди. Инкилис вә рус командалары чемпионатда саҗа барабарләшдиләр — һәрәси үч команда илә тәмсил олунду. Лакин һәләлик инкилисләрин нәтичәләри даһа җахшы иди. «Невка»нын бүтүн ојунчулары Нева футбол клубуна кечдиләр вә мөһкәмләнен команда шәһәрин дәрдүнчү биринчилијиндә кифәјәт гәдәр асанлыгла гәләбә газанды. Сонрақы Јерләри «Петровскије», «Викторија», «Нева», «Спорт» вә «Новопетербургски» клублары тутдулар. Нөвбәти Петербург биринчилији «Невски»нин гәләбәси илә баша чатды. Әкәр 1905-чи илдә эләвә ојун кечирмәк ләзим кәлди. Рус командалары кетдикчә әчнәбиләрә бөјүк мугавимәт кәстә рирдиләр, лакин онлар һәлә чемпион ады уғрунда мугавимәт апармаг игтидарында дејилдиләр. Икинчи Јери «Национал», үчүнчү Јери «Викторија» тутдулар. Сонрақы Јерләрә «Нева», «Спорт», «Новопетербургски» саһиб олдулар.

1907-чи илдә рус лигасы үзвләринин мигдары артмаг да давам етди. Павловск футбол клубу, «Триумф» дәрнәји, Нарва хоккејчиләр дәрнәји («Нарва») лигаја гәбул олундулар. Сонунчу әсасән Путилов заводунун фәһлә вә гуллугчуларындан ибарәт иди. Ону Берјозин тәшкил етмишди. Берјозин бүтүнләкә рус ојунчулардан ибарәт командада һүчүм хәттинә башчылыг едирди. Једдинчи чемпионат Јенә «Невски» клубунун гәләбәси илә баша чатды. Рус командаларынын гүввәсинин артдыгына белә бир факт да сүбүтдур ки, Јығма командаларын ән'әнәви көрүшүндә, октјабрын 21-дә русларын командасы инкилисләрин командасыны илк дәфә мәғлубијјәтә уғратды — 1:0 (топу «Спорт»ун ојунчусу Јегоров вурду). 1907-чи ил мөвсүмүнү рус футболчуларынын бејнәлхалг мејданда дебүтү мөвсүмү һесап етмәк олар. Августун ахырында «Спорт» Калсинфорсда Јерли «Унитас» командасы илә көрүшдү вә удузду — 2:3 «Спорт» футболчулары нөвбәти көрүшү Финландијада гонаг олан Стокһолм командасы илә кечирдиләр вә һәмин һесабла мәғлүб олдулар. Елә һәмин ил Петербург футбол лигасы Русијанын дикәр футбол мәркәзи Москва илә мүнәсибәтләри ајдынлашдырмағы гәрара алды. Әсрин әввәлиндән өтән 7 ил әрзиндә футбол москвалыларын һәјатына мөһкәм дахил олдү. 1905-чи илдә Москва футболунун һәјатында мүнүм һадисә баш верди. Илк клуб — Соколники идман клубу тәшкил олунду вә онун үчүн һасара алынмыш, тамашачылар үчүн скамјалары олан футбол мејданчасы инша етдиләр. 1905-чи илин пажызында тә'сис ичласы кечирилди. Ичласда футболу инкишаф етдирән футбол клубларыны рәсми гәјдада гејдә алмаг тапшырылды. Бу гәрары Москва футболунун Јаранмасы һаггында сәнәдли сүбүт һесап етмәк олар. 1907-чи илин сентјабрында Москванын Јығма командасы Петербургда Јашајан инкилисләрин Јығма командасы илә көрүшдү (0:2) вә Петербургун руслардан ибарәт Јығма командасы илә ојнады — 4:5. Бу ојунлар ики пәјтахтын ән'әнәви көрүшләринин әсасыны гојду. 1940-чы иләдәк белә ојунлар мүнәтәзәм кечирлирди.

Петербургга сәфәр москвалыларын футболу марағыны хејли артырды. 1909-чу ил августун 23-дә Москва футболу тарихиндә мүнүм һадисә баш верди: әслиндә шәһәр чем-

пионаты олан биринчи Фулд кубоку уgrundа илк тэгвим ојуну кечирилди. 1910-чу ил августун 15-дә Москванын биринчи чемпионаты старт көтүрдү. О заман чемпионата рәсми ад вермирдиләр, лакин биринчи командалар арасында турнирин галибини мөтбуатда вә сәнәдләрдә Москванын ән күчлү командасы адландырырдылар. Пајызда Петербургун йыгма командасы Москвада русларын йыгма командасына галиб кәлди (2:0), бундан ики күн сонра исә «Бүтүн Москва» адланан команда петербургуларла ојунда мәғлубијјәтин әвезини чыхды — 3:0. Бундан бир ај сонра Русијада гонаг олан Чехословакијанын «Коринтианс» командасы Москваја кәлди. О, идман клубунун командасыны мәғлубијјәтә уғратды — 5:1.

Ертәси күн Чехословакија футболчулары «Бүтүн Москва» командасы илә көрүшдүләр вә удуздулар — 0:1. Мејданча сәһибләринин командасы 9 инкилисдән, 2 русдан ибарәт иди. 1910-чу илдә Москвада футбол мөвсүмү бу бејнәлхалг көрүшлә баша чатды.

РӘГИБЛӘРИ ТӘГДИМ ЕДИРИК

«Нефтчи»нин бу күнкү рәгиби — Днепропетровскын «Днепр» командасы күчлүләр дөстәсиндә сон 15 мөвсүмдә Совет Иттифагы чемпиону, күмүш вә ики дөфә бүрүнч мүкафатчы олмуш, өз сыраларында маһир футболчулар јетишдирмишдир. Өтән мөвсүмдә, чемпионат-87-дә дә «Днепр» чемпионлуға намизәд иди вә јалныз ијулун 13-дә Москвада «Спартак»ла көрүшдә һакимин кобуд сәһви қоманданын ирәлиләјишинә мане олду. «Днепр» мөвсүмү икинчи јердә баша вурду. Бу, команданын бејүк мүвәффәгијјәтидир. 15 гәләбә, 9 һеч-һечә, 6 мәғлубијјәт, 42 топ вурулмуш, 22 топ бурахылмышдыр. Чемпионатда команданын чыхышларынын јекуну беләдир. «Днепр»ин ән мәһсулдар ојунчусу О. Протасов 18 топ вурараг чемпионатын да ән мәһсулдар ојунчусу олду. О. Протасов үч ојунун һәрәсиндә ики, он ики көрүшүн һәрәсиндә бир топ вурду. Јалныз үч команда — «Торпедо», «Нефтчи» вә ОМИК өз гапыларыны онун зәрбәләриндән горуја билдиләр. Протасов илин ән јахшы футболчусу һесап олунду.

Мөвсүм-87-дә командада 20 футболчу чыхыш етмишдир. Онлардан икиси — О. Протасов вә С. Башкиров бүтүн 30 көрүшдә ојнамышлар. И. Вишневски, А. Чередник, О. Таран һәрәјә 29 ојун кечирмишләр.

Биринчи дөврәдә «Днепр» командасы «Нефтчи»ни гәбул етди вә 3:2 һесабы илә галиб кәлди. Ојун драматик кечирди. 20-чи дөгигәјәдәк Шох вә Чередник ики топ вурдулар, сонра «Нефтчи»нин нөвбәси чатды. Пономарјов вә Әһмәдов һесабы бәрабәрләшдирдиләр — 2:2. Елә көрүнүрдү ки, ојун бу һесабла да баша чатачагдыр. Лакин сонунчу дөгигәдә Багмут үчүнчү топ вурараг «Днепр»ә гәләбә газандырды.

Бу күн «Днепр» вә «Нефтчи» командалары күчлүләр дөстәсиндә өз араларында 22-чи ојун кечирирләр. 13 көрүшдә «Днепр», 4 ојунда «Нефтчи» галиб кәлмиш, 4 дөфә һеч-һечә гејдә алынмышдыр. Днепропетровск футболчулары 41 топ вурмуш, өз гапыларындан исә 23 топ бурахмышлар.

БИЛИРСИНИЗМИ?

Бејүк Октјабр социалист ингилабындан сонра мүхтәлиф шәһәрләрин командалары арасында илк ојунлар 1913-чү илдә кечирилмишдир.

Фәһлә клублары арасында Москванын биринчи чемпионаты 1920-чи илдә кечирилмишдир.

Беш шәһәрин вә беш даирәнин командалары арасында илк рәсми ССРИ чемпионаты 1922-чи илдә кечирилмишдир. Биринчи јери москвалылар тутмушлар. Онлар финал көрүшүндә Украјна футболчуларына галиб кәлмишләр — 8:0.

Совет футболчулары илк бејнәлхалг көрүшү 1922-чи илдә кечирмишләр. Москванын 3 КС клубу ТУЛ (Финландија) командасына галиб кәлмишдир — 7:1.

Совет футболчулары илк дөфә харичә 1923-чү илдә кетмишләр. РСФСР јығма командасы Скандинавијада уғурла чыхыш етмишдир.

КОМАНДАЛАРЫН ТӘХМИНИ ҺӘҖ'ӘТИ

«НЕФТЧИ»

әиу М. Михајлов
иу А. Әсәдов
В. Алхазов
Ә. Абдуллајев
иу В. Панчик
Н. Сүлејманов
Ј. Һүсејнов
иу В. Каратајев
иу И. Пономарјов
В. Гасымов
иу И. Чавадов
иу Ш. Гәрибов
А. Мирзәјев
иу М. Әһмәдов
Н. Әзимов
Е. Һәсәнов

Баш мәшгчи — идман устасы
А. Мирчавадов.

«ДНЕПР»

иу В. Городов
иу С. Башкиров
иу И. Вишневски
иу А. Сорокалет
иу В. Багмут
иу Ј. Шахов
әиу В. Јевтушенко
иу И. Кудритски
В. Керащенко
иу А. Чредник
иу В. Лјуты
иу С. Пучков
иу А. Шох
Е. Сон
иу С. Беженар
иу С. Краковски
Баш мәшгчи — Украјна ССР
әмәкдар мәшгчиси
Ј. Кучеревски.

(әиу — әмәкдар идман устасы, иу — идман устасы).

Футболчуларын һансы нөмрәләрдә ојнаја чаглары стадионун радиосу вә ишыг лөвһәси васитәсилә е'лан олуна чагдыр.

ПУЛУНУЗУ ӘМАНӘТ БАНКЛАРЫНЫН СЕРТИФИКАТЛАРЫНДА САХЛАЈЫН!

ССРИ Әманәт Банкынын сертификатлары һәр һансы әманәт кассаларында сәрбәст сатылыр вә өдәнилмәк үчүн гәбул едилир.

Сертификатлар пул әманәтини 10 ил мүддәтиндә әманәт кассасында сахламаг мәгсәди илә 250, 500 вә 1.000 манат мәбләгиндә бурахылыр. Бу шәртә әмәл олундугда сертификат саһибинә илдә 4 фаиз кәлир верилир.

Сертификат саһибинә 10 ил кечмәдикдә дә сертификатын өдәнилмәси үчүн ону кассаја төгдим едә биләр. Бу һалда кәлир сертификатын сахланылмаг мүддәтинә әсасән өдәнилир.

ССРИ Әманәт Банкынын сертификатлары вә онлар үзрә фаизләр дөвләт веркисиндән азад едилир.

ССРИ Әманәт Банкынын әманәт кассаларынын сертификатларында сахланылан пулун горунмасына, кизли сахланмасына вә илк тәләблә өдәнилмәсинә дөвләт тәрәфиндән гә'минат верилир.

ССРИ Әманәт Банкынын сертификатларыны алын!

ССРИ Әманәт Банкынын Азәрбајҗан
Республика Банкы.

У ИСТОКОВ РУССКОГО ФУТБОЛА

(К 90-ЛЕТИЮ ОТЕЧЕСТВЕННОГО ФУТБОЛА)

1904 г. характерен тем, что впервые в чемпионате Петербурга участвовали три русские команды. В чемпионате английские и русские команды сравнялись по количеству — по три, но результаты пока лучше у англичан. Все игроки «Невки» перешли в невский футбол-клуб и усилившаяся команда довольно легко победила в четвертом первенстве города. Последующие места заняли клубы «Петровский», «Виктория», «Нева», «Спорт» и «Новопетербургский». Очередное первенство Петербурга закончилось победой «Невского». Но если успех в 1905 году был безоговорочным, то в 1906 г. понадобился дополнительный матч. Русские команды оказывали иностранцам все большее сопротивление, но спорить за чемпионский титул были еще не в состоянии. Второе место заняли «Националы», третье — «Виктория», затем шли «Нева», «Спорт», «Новопетербургский».

В 1907 году продолжает увеличиваться количество членов русской лиги — приняты в Павловский футбол-клуб, кружок «Триумф» и Нарвский кружок хоккеистов («Нарва»), состоявший в основном из служащих и рабочих Путиловского завода. Он был организован Березиным, который возглавлял линию форварда в команде, состоявшей исключительно из русских игроков. Седьмой чемпионат вновь завершился победой клуба «Невский». О растущей силе русских команд свидетельствует то, что в традиционном матче сборных команд 21 октября русская сборная впервые нанесла поражение английской — 1:0 (гол забил игрок «Спорта» Егоров).

Сезон 1907 г. можно считать временем дебюта русских футболистов на международной арене. В конце августа «Спорт» встретился в Гельсингфорсе с местной командой «Унитас» и проиграл 2:3. В следующем матче футболисты «Спорта» сыграли с гостящей в Финляндии командой из Стокгольма и потерпели поражение с тем же счетом. В этом же году петербургская футбольная лига решила выяснить отношения с другим футбольным центром России — Москвой. За 7 лет с начала века футбол прочно вошел в жизнь москвичей. А в 1905 г. произошло важное событие в жизни московского футбола — был организован первый клуб — Сокольнический клуб спорта (СКС) и построено для него первое в городе обнесенное забором футбольное поле со скамейками для зрителей.

Осенью 1905 г. состоялось учредительное собрание, обязавшее спортивные клубы, культивирующие футбол, зарегистрировать их в официальном порядке. Это решение можно считать документальным свидетельством о рожде-

нии футбола московского. В сентябре 1907 г. сборная Москвы встречалась в Петербурге со сборной англичан города 0:2 и русской сборной Петербурга 4:5. Эти встречи положили начало традиционным матчам двух столиц, которые проводились регулярно до 1940 г. Поездка в Петербург повысила интерес москвичей к футболу. 23 августа 1909 г. произошло значительное событие в истории московского футбола: состоялась первая календарная встреча Первого кубка Фульда, явившаяся фактически чемпионатом города. Встретились ВКС и СКС. Со счетом 3:2 выиграл британский клуб спорта, который стал победителем розыгрыша, положившего начало организованному футболу г. Москвы.

15 августа 1910 года стартовал первый чемпионат Москвы. Официального звания чемпиона тогда не присудили, но в печати и в документах победителей турнира среди первых команд «Морозовцев» называли сильнейшей командой Москвы. Осенью сборная Петербурга в Москве нанесла поражение русской сборной команде 2:0, а через два дня команда под названием «Вся Москва» взяла реванш у петербуржцев — 3:0. Через месяц в Москву приехала гостившая в России чешская команда «Коринтиас», которая выиграла у СКС 5:1. На следующий день чешские футболисты встретились с командой «Вся Москва» и проиграли со счетом 0:1. Команда хозяев поля состояла из 9-ти англичан и 2-х русских игроков. Это был действительно сильнейший состав, ибо именно таким было соотношение в московском футболе в те годы.

Соперник «НЕФТЧИ» — Днепропетровский «ДНЕПР»

Чемпион Советского Союза, серебряный и дважды бронзовый призер — все это за 15 сезонов в высшей лиге. Команда стабильно выступала в последние годы, воспитав в своих рядах выдающихся футболистов. В прошлом сезоне Днепр тоже был фаворитом, и только судейский «казус» в печально знаменитом матче 13 июля в Москве со «Спартаком» выбил из ритма команду. Претендуя на чемпионское звание, «Днепр» закончил сезон на втором месте. Это большой успех команды, 15 побед, 9 ничьих, 6 поражений, 42 мяча забито, 22 пропущено — таков итог выступления в чемпионате. Лучший бомбардир команды Олег Протасов, забив 18 мячей, стал и лучшим бомбардиром чемпионата. В трех матчах О. Протасов забил по 2 мяча, в двенадцати — по одному. Уберегли свои ворота от его ударов только три команды: «Торпедо», «Нефтчи» и ЦСКА. Он же признан лучшим футболистом года.

В сезоне-87 за команду выступало 20 футболистов, двое из них провели все 30 игр, это Олег Протасов и Сергей Башкиров. По 29 игр провели Иван Вишневский, Алексей Чередник, Олег Таран.

После окончания сезона команду покинули два футболиста-лидера — О. Протасов и Г. Литовченко. Казалось

бы, невосполнимая потеря, но команда «Днепр» и новый сезон начала уверенно, идет среди лидеров чемпионата.

В первом круге команда «Днепр» принимала «Нефтчи» дома и добилась победы со счетом 3:2. Драматично складывался матч — к 20-й минуте Шох и Чередник забили 2 мяча в ворота «Нефтчи», потом настал черед «Нефтчи», Пономарев и Ахмедов сравнивают счет 2:2. Казалось, игра так и закончится, но на последней минуте Багмут забивает третий мяч и приносит победу «Днепру».

Сегодня команды «Днепр» и «Нефтчи» проводят 22-й матч в высшей лиге между собой, 13 раз побеждал «Днепр», 4 раза «Нефтчи», 4 встречи завершились вничью. 41 мяч забили днепропетровцы, пропустив в свои 23.

ЗНАЕТЕ ЛИ ВЫ?

Первые после Октябрьской социалистической революции матчи между командами разных городов состоялись в 1918 г.

Первый чемпионат Москвы среди рабочих клубов разыгран в 1920 г.

Первый официальный чемпионат СССР среди команд пяти городов и пяти округов состоялся в 1922 г. Первое место заняли москвичи, переигравшие в финальном матче украинских футболистов 8:0.

Первый международный матч советские футболисты провели в 1922 г. Московский клуб ЗКС выиграл у ТУЛ (Финляндия) — 7:1.

Первый выезд за рубеж советских футболистов состоялся в 1923 г. Сборная РСФСР успешно выступила в Скандинавии.

ОРИЕНТИРОВОЧНЫЙ СОСТАВ КОМАНД:

«НЕФТЧИ» Баку

змс Михайлов М.
мс Асадов А.
Алхазов В.
Абдуллаев А.
мс Панчик В.
Сулейманов Н.
Гусейнов Ю.
мс Каратаев В.
мс Пономарев И.
Касумов В.
мс Джавадов И.
мс Гарибов Ш.
Мирзоев А.
мс Ахмедов М.
Азимов Н.
Гасанов Э.

«ДНЕПР» Днепропетровск

мс Городов В.
мс Башкиров С.
мс Вишневецкий И.
мс Сорокалет А.
мс Багмут В.
мс Шахов Е.
змс Евтушенко В.
мс Кудрицкий Н.
Герашенко В.
мс Чередник А.
мс Лютый В.
мс Пучков С.
мс Шох А.
Сон Э.
мс Бежинар С.
мс Краковский С.

Главный тренер — мастер спорта СССР **Агасалим Мирджавадов**.

Главный тренер — засл. тренер Укр. ССР **Евгений Кучеревский**.

(змс — засл. мастер спорта, мс — мастер спорта).

Номера, под которыми будут выступать футболисты, Вы можете услышать по радио стадиона или прочесть на световом табло.